

Лист до Т.Г. Шевченка

Леонід Чернов

Вельмишановний Тарасе Григоровичу!

З великою радістю, з глибоким хвилюванням читав я Вашого листа до мене. Мені надзвичайно приємно, що Ви й досі не забули про моє скромне існування.

З кожного рядка Вашого листа сяє глибока тепла простота геніальної людини. Це мене дуже вразило, як контраст. Бо наші сучасні українські мистці не дуже шанують цю простоту. Після першого десятка видруканих віршів або другої постановки наш мистець уже купує собі котелка, встановлює телефон, призначає прийомні години, робить манікюр і до знайомих звертається так:

– Ей, пссст, як вас там?

Зі старих звичок залишає тільки одну: звільняє носа за допомогою пальців. Захоплені "поклонники" цю дію вважають за прояв безпосередності й оригінальності.

Однак до справи. Ви прохаєте мене, вельмишановний Тарасе Григоровичу, написати Вам про наше сучасне громадське життя, про мистецькі справи, про долю героїв Ваших творів. Ви питаєте, чи й досі ще царі та пани п'ють кров народну з такою зажерливістю, як за Ваших часів.

Тарасе Григоровичу! Любий! Та хіба Вам і досі ніхто не переказував? Чи у Вас там, на Олімпі, немає радіоприймача? Немає в нас більше царів! І панів немає! Вже десять років, як викинули в помийницю те сміття. За словом Вашим, "окропили ми волю вражою злою кров'ю". Здійснились Ваші, Тарасе Григоровичу, найпалкіші бажання. Не пізнали б Ви тепер того замученого люду, бо нині він сам, як то кажуть, будує своє щастя і керує своєю державою.

Ех, коли б Ви були серед нас, Тарасе Григоровичу! От написали б поему! Не знаю тільки, чи пощастило б Вам вступити до якоїсь сучасної літорганізації. До "Авангарду"[\[23\]](#) Вас Валер'ян Поліщук напевно не прийняв би, бо у Ваших віршах не чувається індустріалізації фемінізації. Довелося б Вам, напевно, йти до "Нової генерації"[\[24\]](#), до Семенка. Тільки там треба вірші свої робити в такий спосіб, щоб у кожному рядку було не більш двох літер. "Остальное приложится", як каже старе наше українське прислів'я. А втім, у нас існує ще і ВУСПП[\[25\]](#), і "Молодняк"[\[26\]](#), так що можна знайти собі літорганізацію до смаку. Існують у нас, до речі, ще й неокласики. Вони запевняють, що відрізняються від класиків тільки першими трьома літерами, але їм ніхто не йме віри.

Дехто з героїв Ваших поем живий ще й досі. Недавно оце мав звістку про Залізняка й Гонту. Живуть вони зараз у Польщі, горять бажанням помсти за свій нарід, що стогне під польським панським чоботом. Кажуть, що ніякі суди, ніякі дефензиви[\[27\]](#) не врятовують панів від гніву народного. Завзяті хлопці.

За Катерину не турбуйтеся, Тарасе Григоровичу. Вона акуратно дістає аліменти й чуває себе прегарно. Її малий вже в піонерах. Дуже здатний хлопчисько. Побий мене

блискавка, коли за десять років він не буде головою окривконкому[28].

Назар Стодоля кинув романтику і працює зараз в кооперації. Вчора зустрів мене на вулиці і, пригладжуючи довжелезну бороду, прогримів:

- Ати, поете, все мрієш? Знай же, мрійнику: жодна волосинка не впаде з голови твоєї без найближчої участі кооперації.

Тепер, здається, він поголив бороду і пішов працювати у ВУФКУ.

Трохи не забув: той богомаз, що вчив Вас малювати, живий ще й досі. Зважаючи на об'єктивні обставини, він спішно перемальовує своїх богів на портрети вождів, вступив до АХЧУ (Асоціація художників Червоної України), мріє про заслуженого художника республіки. Ермілов, Петрицький і Падалка[29] сумно хитають головами.

Українські театри дуже Вас шанують. Ваші роковини вони завше відзначають постановками інсценізацій Ваших творів. "Березіль" відновив Ваших "Гайдамаків", і так вдало, що навіть досвідчені театри не можуть відрізнити їх від "Седі" чи "Золотого черева"[30].

А ВУФКУ надіслало до Москви примірник своєї постановки "Тарас Шевченко". Дотепні московські кінематографісти з цього приводу порозліплювали скрізь жовто-блакитні плакати з волами, гопакон, медом та горілкою. Дуже вдала реклама. Думаю, що в подяку за таку рекламу Ви потиснули б московським кінематографістам руки. Так потиснули б, щоб вони, оті руки, захрустіли та й поодсихали б.

А взагалі наше кіно й театри процвітають. Виставляють здебільшого п'єси сучасних українських драматургів: "Седі" Моема та Колтона, "Мікадо" Саллівана, "Золоте черево", "Джиммі Гіггінз"[31], "Сон літньої ночі" Шекспіра. Класичні автори - Дніпровський, Мамонтів[32] - зараз не в пошані. Щасливим винятком є тов. Куліш. Його п'єсу можна вважати за прийняту до постановки уже в той момент, коли він, позіхаючи, говорить до товаришів:

- Щось скучно мені стало. Я так гадаю, чи не написати мені якусь п'єску, га? Однаково ж її ніхто не побачить.

Ви ще запитуете, як тепер пишуть наші поети? Добре пишуть. Дуже добре. Часом читаєш вірша якогось молодняківця чи вуспівця і дивуєшся:

- Ну і здорово ж пише хлопець. Просто тобі від Шевченка не відрізнити.

- Та тут і відрізнити нічого, - каже хтось. - Бо він цього вірша у Шевченка повністю "здув". Підмішав трохи індустріалізації - та й годі.

Ну, прощайте, Тарасе Григоровичу. Вітайте там Пушкіна, Шекспіра, Льва Толстого й Гете. Другого разу напишу Вам більше і докладніше, а писати є про що.

А може, Ви сидите оце зараз на Олімпі біля радіоприймача або біля гучномовця і слухаєте мене? Ах, як би мені це було приємно.

Я часто читаю свої твори по радіо, але до цього часу не чув про них путнього одзиву. Чую тільки такі, від яких у мене тихо й безболісно в'януть вуха.

Прощайте, Тарасе Григоровичу. Або краще - до побачення.

З глибокою пошаною до Вас -

Ваш *Леонід Чернов*

(*"Бюлетень Авангарду"*, 1928).

[23] "Авангард" - літературно-мистецьке угруповання українських письменників, художників, композиторів та ін. митців, яке ініціював і очолював Валер'ян Поліщук. Діяло в Харкові в 1926-1930 роках. Видавало свій журнал, вийшло три числа під різними назвами: "Бюлетень "Авангарду"", "Мистецькі матеріали "Авангарду"", "Авангард 3". Леонід Чернов належав до "Авангарду" і цей фейлетон опублікував у його друкованому органі.

[24] "Нова генерація" - щомісячний ілюстрований літературно-мистецький журнал лівої формації мистецтв, орган українських панфутуристів. Виходив у Харкові протягом жовтня 1927 - грудня 1930 року. Відповідальний редактор - Михайль Семенко.

[25] ВУСПП (Всеукраїнська спілка пролетарських письменників) - літературна організація, діяла у 1927-1932 роках. Пропагувала інтернаціональну пролетарську літературу і боротьбу з націоналістичними дрібнобуржуазними ухилами, представляла позицію партії в літературі.

[26] "Молодняк" - масова літературна організація, спілка комсомольських письменників, заснована з ініціативи ЦК ЛКСМУ. Діяла в 1926-1932 роках. Солідаризувалася з ВУСПП, провідник партійної лінії в літературі.

[27] Дефензива - охоронне відділення й охоронна поліція в Польщі в міжвоєнний період.

[28] Окрвиконком - окружний виконавчий комітет.

[29] Єрмілов Василь Дмитрович (1894-1968), Петрицький Анатолій Галактіонович (1895-1964), Падалка Іван Іванович (1894-1937) - українські художники, представники українського авангарду.

[30] "Седі" (1926, реж. Валерій Інкіжинов) за п'єсою Сомерсета Моема і Джона Колтона, "Золоте черево" (1926, реж. Лесь Курбас) Фернана Кроммелінка - вистави театру "Березіль".

[31] "Мікадо" (1927, реж. Валерій Інкіжинов) за оперою Артура Саллівана і Вільяма Гілберта в обробці Майка Йогансена й Остапа Вишні, "Джиммі Гігінз" (1923, реж. Лесь Курбас) за романом Ептона Сінклера - вистави театру "Березіль".

[32] Дніпровський Іван Данилович (справж. Шевченко; 1895-1934), Мамонтов Яків Андрійович (1888-1940) - українські письменники, зокрема драматурги, одні з найпопулярніших у 1920-х.